

Skrúðgonga men uttan skruð

Oddagrein

ÓLAVSØKUSKRÚÐGONGAN er ikki longur ein friðarligur og dæmligur partur av okkara tjóðarhátíð. Nú er hon vordin eitt stríðsmál av tí aðru verð, sum hevur fingið bæði politikarar og prestar – serliga teir seinnu – at taka stóran til. Orsøkin er broytingin, ið varð gjørd hesa ólavsøkuna, so skruðgongan ikki longur er tann sama, sum hon nú hevur verið í mong, mong ár. Øll árinu hevur júst hendan skruðgongan fyrri eina stóra fjøld av Føroya fólk verið tann allarstørsta lótan á allari ólavsøkuni – onkur hevur sagt hetta vera eitt slag av einum kollektivum vitnisburði hjá øllum teimum, ið annars ikki dag og dagliga breggja sær av, at vit eru ein kristin tjóð.

BISKUPURIN sjálvur legði hart út týsdagin, tá hann greiddi frá, hví hann á hesum sinni sum eitt mótmæli hevði lagt biskupakápuna og bert gekk í vanligum prestakjólá – settur aftarlaga í skruðgonguna. Hann fjallir heldur ikki, at hann er sera vónsvikin av, at prestarnir sum heild eru vordnir ein at siggja til tilvildarligur partur av skruðgonguni. Hann helt, at formansskapurin í lögtinginum við broytingini hevur sett seg á skruðgonguna. Eisini sigur hann seg ætla sær at umhugsa, um hann skal vera við næstu ólavsøku, og tað sama geva eisini aðrir prestar til kennar í dag.

EINKI er at liggja omaná, at tað er spell, um skruðgongan fer fyrri skjeytið, so sum fleiri tykja stórt bera ótta fyrri nú. At fólk eru fegin um hetta afturvendingi og hátíðarlaga tiltak, vita vit øll. Men júst tí má tað eisini sigast at vera sera illa og klossut atborið av formansskapinum í lögtinginum at broyta skruðgonguna, uttan at prestarnir eru tiknir við upp á ráð. Teir eru jú minst líka stórir partur av skruðgonguni, júst tí hon er í sambandi við ólavsøkugudstæstastuna, so tí vildi einki verið náttúrligari enn tað, at nýggja samansetingin av fólkunum í skruðgonguni varð lögð til rættis í felag teirra millum, ið við eru.

ANNAÐ er so tað, at biskupurin tekur so stóran til sum at mótmæla hendan dag, tí so stórt mál er hetta kortini ikki. Tá hann ikki mótmælir í so nógvum øðrum førum, so hví júst nú? Vit hildu jú øll, at tíð kirkjunnar við hóttanum og svørði var farin fyrri langari tíð síðani. Roynið heldur diplomati næstu ferð – tað sær mir seg betur!

Sosialurin

Ein tøkk og heilsan til Petur Andrew Petersen, prest

Nú frættist úr Keypmannahavn, at føroyski presturin har í býnum ígjøgnum ein mansaldur, Petur Andrew Petersen, er komin til tann aldur, at hann nú fer at leggja frá sær. Og ikki er um at tala, at alt fyrri eitt fara tankarnir at reika aftur til eitt tíðarskeið í eins eigna lívi, eini 15–16 ár aftur í tíðina, tá so nógv leikaði á og álvarslig sjúka herjaði, ein var staddur á Ríkissjúkrahúsnum langt burti frá eins kæru, og óvissan fyrri framman var stór, men ein glotti í øllum hesum tíðarskeiði var, at tú kom at læra at kenna Petur Andrew, sum virkaði sum føroyskur prestur um hetta mundið, og sigast skal alt fyrri eitt, at hansara partur í arbeiðinum fyrri føroyingar í allar breiðastu merking í danska høvudsstaðnum, og annars um Danmark alt, lá so sanniliga ongantíð eftir!

Serliga væl kom eg at kenna og uppliva hansara ótroystiliga sosiala arbeiði, sum sálarhirdi fyrri teir mongu føroyingar, eini 500 árliga, sum noyðast ta tungu leið at fara av landinum, tí álvarslig sjúka höttir, og sjálvt um hesin møguleikin at fara niður, á eitt nú Ríkissjúkrahúsið, altíð er kærkomin møguleiki hjá tí sjúka, tí hvat verður ikki gjørt fyrri at fáa heilsuna aftur, so kennist tað altíð svárt hjá einum og hvørtjum at siga farvæl við tíni kæru her heima, fyrri at fara ta longu og oftra óvissu leið til Keypmannahavnar, væl at merkja aftan á alt er gjørt sum gerast kann innan føroyska sjúkrahúsvirkið, fyrri at fáa heilsuna aftur her heima á landi frammanundan. Men í allari neyðini, so kom ein hóast alt ikki at kenna seg so einsamallan og hjálparleysan, sum kanska væntandi var – og ein av grundunum var so avgjört tað megnar arbeiði, sum Petur Andrew gjørdi, so at siga hvønn tann einstaka dag við sínum vitjanum, tað veri seg á Ríkissjúkrahúsnum, á Finsen, á Hvidovre ella inni á hugnaliga Hotel Tórshavn, har hann altíð stakk inn á gólv- ið, tá tað lá fyrri hjá honum og fekk eitt prát við sjúklingarnar, sum har vóru, ella við tey avvarandi, sum har búðu, og sum oftani høvdu líka nógv fyrri neyðini at fáa orð á prest um einhøvri viðurskifti, sum nú einaferð leikaðu á.

Petur hevur havt ta góðu gávu frá Skaparans síðu, at hava eitt ljóst og lætt sinnalag og lætt at koma á tal við onnur menniskju, og hesar gávur eru so avgjört ein fyrirtreyt fyrri at røkja eitt so

týðningarmikið starv, sum tað eftir mínum tykki er, at røkja starvið sum føroyskur prestur í Keypmannahavn, og serliga tá tað snýr seg um vitjunartæstuna – men tað krevst nakað meira enn so, nevniliga hetta ótroystiliga og uppoftandi arbeiði fyrri tínar landsmenn allan sólarhring at vera til reiðar við tí hjálpani og góðu hondini – og har hevur verið eitt satt álit í Peturi. Og vit mongu, sum hava nýtt gott av hansara hjarta og góða sinnalagi, kunnu feignast um, at vit føroyingar hava havt ein so dæmligan og góðan umboðsmann fyrri føroysku kirkjuna har niðri, sum á ein virðiligan hátt hevur verið við at umboða kristna næstráðarleiða í ásynligum verki, tá hann er bestur.

Tá Petur Andrew opnaði hurðina inn á sjúkrahúsinu, so blásti alt fyrri eitt lyggjari vindur, og tú fekst altíð eitt hugnaligt og gevandi prát við henda mann,

sum altíð gav sær stundir at tosa við fólk, tað veri seg um persónlig viðurskifti, dagsins mál heima í Føroyum, o.s.fr. – og ongantíð merkti tú á manninum, at hann var overvaður av arbeiði, og at hann mátti víðari til næsta sjúkling, tí listin, sum hann hevði við øllum sjúkraræðnum á var langur, og Petur helmaði ikki í fyrrenn hann hevði nátt í máli, hann hevði sett sær fyrri dagin – og tey krøvini hann setti til sín sjálvan, vóru eftir vanligari mannauppfatan næstan ómenniskjanslig, men hann megnaði uppgávuna til fulnar, og tú lá vælnøgður eftir í song tíni, tá hann vendi á gólvinum við einum »Jesus pápin verði eftir hjá tær og alt tað besta« og tað besta av øllum »Eg komi aftur í morgin ella ovurmorgin, farvæl« – og so legði hann føroysku avísirnar á songina og fór.

Jú, vit føroyingar, sum hava verið niðri í Danmark í

sjúkraræðnum seinastu nógvu árinu, hava nógv at siga tær takk fyrri, og einki er at ivast í, at tú við tínum máta at vera upp á, hevur verið við til at fremja og bæta um samlaðu sjúkrastøðuna hjá mongum føroyingi, sum annars ongan góðan hevði í danska høvudsstaðnum uttan Petur Andrew Petersen, prest – og hvør hevði ikki álit á honum?

Eg fari at ynskja tær og tínum alt tað besta í komandi eftirlónarárum, tey eru tær væl unt, og sigi tær einaferð enn hjartans tøkk fyrri alt tú vart fyrri meg og míni, ta sváru tíð, tá ein var staddur í sjúkraræðnum í Danmark.

Tórshavn, 1. aug. 1995

Johan Samuelsen

SOSIALURIN.

5 ferðir um vikuna